

למה עזבתי את המקצוע

עיתונאי עם ערך מוסף

מהיכרות קרובה עם תחומי המשפטים והתקשורת סבור ניצן חן שכל עיתונאי, ובוודאי רגולטור או סקיד בכיר במגזר הציבורי, מחויב בהשכלה ובניסיון משפטיים. "השפה המשפטית", הוא מציין, "היא עשירה ורבת רבדים, ומציידת את המשתמש בה בכלים להתמודדות עם דילמות מוסריות ומקצועיות"

ניצן חן

קשורת, עד שהבנתי, לאט לאט, כי השפה הטל-וויזיונית, זו שרוצה להעביר את המסר במהירות בזק בבחינת "המדיום הוא המסר", אינה מתאימה לי ולאישיותי. הדי-אן-אי הפשטני של הטלוויזיה קסם לי פחות מהמורכבות ומהעומק של עולם המשפט שהחל לסקרן אותי. שימשתי אז מנהל החדשות בערוץ הראשון, וכתב המשפט בתל אביב גיא פלג נהג להביא לפתחי סיפורים אנושיים מבית המשפט. לא אחת הייתי צריך להחליט אם לתת לסיפורים עסי-סיים אלה זמן מסך על חשבון נושאים ביטחוניים ומדיניים חשובים אך מעניינים פחות. האם להפיר צו איסור פרסום כשיש חשש שההישג העיתונאי יברח לערוץ המתחרה? וכיצד מתרגמים את זכות הציבור לדעת ועקרונות כגון חופש הביטוי והזכות למידע חופשי במהדורת חדשות יומית מסכמת בת חצי שעה בערוץ ציבורי?

ההתמודדות עם הדילמות הללו ורבות אחרות נתנו לי סיפוק מקצועי ואישי לא פחות מהופעות על המסך במתן פרשנות צינית על מהלכים פוליטיים כאלה ואחרים. מפעם לפעם הבנתי שסוגיות ערכיות, משפטיות ואתיות בעלות השלכות רוחב הן מעניינות הרבה יותר מלספר בכתבת טלוויזיה על עוד תרגיל פוליטי ערמומי ומתוחכם ש"התבשל במזנון הכנסת". הלכתי ללמוד משפטים בקריה האקדמית אונו בזמן שניהלתי את חטיבת החדשות בטלוויזיה וגם בהמשך, כשהוצע לי להתמודד

לכאורה אינני שייך למדור הנושא את הכותרת "למה עזבתי את המקצוע" שכן כבר כנער ידעתי מה אעשה כשאהיה גדול – אהיה עיתונאי. ספגתי את האהבה למקצוע מאבי שהיה עורך תוכניות בקול ישראל, וכבר בהיותי ילד השתתפתי בתפקידי אורח בתוכנית "לאם ולילד" ברשת א' של קול ישראל, שבעידן שלפני הטלוויזיה הייתה מדורת השבט לבני הנוער של התקופה.

ידעתי שאהיה עיתונאי, גם אם אצטרך לעבוד בחינם. רציתי להשפיע, וההשפעה המשמעותית שנראתה לי אז הייתה עולם העיתונות. לכן כשהתקבלתי לקורס כתבים בטלוויזיה של הערוץ הציבורי והיחיד דאז, בסוף שנות ה-80, ידעתי כי הגשמת את חלום ילדותי. מיד התחלתי בהסבה מקצועית מהשפה העיתונאית (עד אז עבדתי כעיתונאי בעיתונות הדתית והמקומית) לשפה הטלוויזיונית המהירה והתמציתית. ההתלבטות היחידה הייתה אם להיות ניסים משעל או יעקב אחימאיר; האם להיות כתב טלוויזיה מושחז השואל את השאלות הנכונות והחדות ביותר בלא נימוס והדרת כבוד לנשאל או לאמץ את השפה האחיאירית, הנותנת כבוד והדר לנושא המשרה הממשלתית-ציבורית, אף שמאחורי הדמות המתראינת אין לא כבוד ולא הדר.

לאחר מכן נדרשו לי שני עשורים כמעט להשתפשף ולהתמקצע בעבודה העיתונאית והטלוויזיונית לרבות בתפקידי עריכה, בימוי וניהול בתחום הת-

ניצן חן, עיתונאי ומשפטן; מנהל לשכת העיתונות הממשלתית; לשעבר יו"ר מועצת הכבלים והלוויין; שימש כתב פרלמנטרי, עורך "מבט" ומנהל החדשות בערוץ הראשון

נהנה משני העולמות. ניצן חן

על תפקיד יו"ר מועצת הכבלים והלוויין. אחרי דקה של היסוס עניתי "כן", ומאז נפתח לפניי עולם משפטי ורגולטורי מרתק המכיל שתי פלטפורמות של טלוויזיה רב-ערוצית ויותר ממאה ערוצי תוכן. עם זאת, השפה שאיתה הייתי צריך להתמודד לא הייתה השפה העיתונאית כי אם השפה המשפטית: שיקר לים של איזונים בין אינטרסים, סבירות ומידתיות, מיהו האדם והצרכן הסביר, מהם האינטרסים של בעלי ההון, וכן שקלה וטרחה בין חברות הפקה ובין גורמים אחרים בשוק הטלוויזיה. אכן נהנית מכל רגע, הן מן העשייה האינטנסיבית והן מן האתגר שהציב לפניי תפקיד הרגולטור בתחום השידורים.

השלמתי תואר ראשון במשפטים, התקבלתי לס' טאז' במשרד יוקרתי בירושלים ונרשמתי ללימודי תואר שני במשפטים באוניברסיטת בר-אילן. הייתי משוכנע כי אני בשל לעשות הסבה מקצועית מלאה מעולם העיתונות לעולם המשפט. אלא שארבע שנים בתפקיד בכיר בשירות הציבורי לצד הסיי פוק שבו לימדו אותי להתגעגע שוב לעולם המרתק שממנו צמחת. התגעגעתי לסיפוק המיידי ולהתרוממות הרוח הנלוות לכל סקופ שהיה לי, ולתחושה המתעתעת לעיתים כי לתקשורת יש יכולת השפעה והיא אכן כלב השמירה של הדמוקרטיה (וזאת בלי להזכיר את משבר הנוכחי בעיתונות ובטלוויזיה, הז' מני לטעמי).

התגעגעתי לחירות האישיית שהייתה לי כעיי

תונאי וככתב טלוויזיה ולתחושת השליחות בכל פעם שהחזקתי מיקרופון וירדתי לשולחן האיפור בטרם נכנסתי לאולפן. שכן משרה ציבורית במערכת הממשלתית היא אפרורית ונטולת זוהר, ומצריכה התקוטטות השכם והערב עם יועצים משפטיים המבקשים לקבוע מדיניות. למדתי על בשרי כי גם למשפטנים מלומדים יש אגו מפותח, אמביציה בלתי מרוסנת ורצון להשפיע לא פחות מעיתונאים. גם להם יש שכנוע פנימי עמוק שהצדק המוחלט עימם, וגם הם תחת הכותרת "שומרי הסף" מייצרים אג'נדה משלהם, ולא אחת היא לעומתית לזו של נושא המשרה הציבורית.

ולמרות החסרונות הנ"ל, שכולם מתגמדים ובטלים בשישים לעומת האתגר המרתק של מקצוע המשפטים, אני סבור שכל עיתונאי או כתב טלוויזיה ובוודאי רגולטור או פקיד בכיר במגזר הציבורי מחויבים בהשכלה ובניסיון משפטיים. השפה המשפטית היא עשירה ורבת רבדים, ומציידת את המשתמש בה בכלים להתמודדות עם דילמות מורכבות ומקצועיות.

שנים בשוק העיתונות, התקשורת והטלוויזיה לימדו אותי כי העברית המשובחת והניסוחים המדויקים ביותר שייכים למשפטנים ולא דווקא לאנשי תקשורת ולמומחי טלוויזיה. האחרונים אולי טובים בלפשוט מסר מורכב למשפט מחץ אחד, לסאונד בייטס של 30 שניות, אבל בחיים האמיתיים אין לעיתים קרובות משפט אחד שמנצח בנוקאאוט ואין שחור או לבן; צריך להכריע בהתחשב בשיקולים נוספים ולנמק באופן יסודי את הבחירה הסבירה והמידתית. מה לעשות, בסופו של דבר השימוש בנרשחות משפטיות מביא לתוצאה מאוזנת, הגונה וצודקת יותר מזאת שמביאים אותם "תחקירים מעמיקים". לא אחת תחקירים אלה מעגלים פינות בשביל הסקופ, ניזונים ממקורות לא מהימנים, מבעלי עניין ומדעות קדומות כי "כל הפוליטיקאים מושחתים" ולכן ניתן להבאיש את ריחם ללא ביסוס עובדתי ובשימוש תדיר בהגנת אמת דיברתי.

אפשר לומר בפשטות: רב המשותף על המפריד בין העיתונאי למשפטן. למזלי זכיתי בקריירה המקצועית שלי לטעום משני העולמות, לרבות בתפקידי הנוכחי כמנהל לשכת העיתונות הממשלתית, וזאת בלי שאצטרך לשלם את מחיר הבחירה באחד בלבד.

העברית המשובחת והניסוחים המדויקים ביותר שייכים למשפטנים ולא דווקא לאנשי תקשורת ולמומחי טלוויזיה. אלה אולי טובים בלפשוט מסר מורכב למשפט מחץ אחד, לסאונד בייטס של 30 שניות

בסופו של דבר, השימוש בנוסחות משפטיות מביא לתוצאה מאוזנת, הגונה וצודקת יותר מזאת שמביאים אותם "תחקירים מעמיקים". לא אחת תחקירים אלה מעגלים פינות בשביל הסקופ